

Економічні науки

УДК 336.72

Бондаренко Ольга Михайлівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку та аудиту

факультету економіки та бізнес-адміністрування

Національний авіаційний університет

Бондаренко Ольга Михайловна

кандидат экономических наук, доцент,

доцент кафедры учета и аудита

факультета экономики и бизнес-администрирования

Национальный авиационный университет

Bondarenko Olga

Candidate of Economics, Docent,

Docent of the Accounting and Audit Departments of

Faculty of Economics and Business Administration

National Aviation University

Гайдук Оксана Євгеніївна

студентка

Національного авіаційного університету

Гайдук Оксана Евгеньевна

студентка

Национального авиационного университета

Haiduk Oksana

Student of the

National Aviation University

**РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ЗАПАСІВ НА
ПІДПРИЄМСТВІ
РЕГУЛИРОВАНИЕ УЧЕТА И АУДИТА ЗАПАСОВ НА
ПРЕДПРИЯТИИ
REGULATION OF ACCOUNTING AND AUDITING OF STOCKS AT
THE ENTERPRISES**

***Анотація.** У статті визначено складності та часті запитання, які виникають під час обліку запасів на фірмах України, розкрито способи покращення і сутність експлуатувати обліку запасів. Розглянуто основні методи організації ведення виробничих запасів. Досліджено часті помилки та недоліки, які трапляються під час здійснення операцій з обліками запасів.*

***Ключові слова:** виробничі запаси, матеріали, продукція, інвентаризація.*

***Аннотация.** В статье определено сложности и частые вопросы, возникающие при учете запасов на фирмах Украины, раскрыто способы улучшения и сущность использования учета запасов. Рассмотрены основные методы организации ведения производственных запасов. Исследовано частые ошибки и недостатки, которые случаются при осуществлении операций по учету запасов.*

***Ключевые слова:** производственные запасы, материалы, продукция, инвентаризация.*

***Summary.** The article identifies the difficulties and frequently asked questions that arise when accounting for inventories at Ukrainian companies, describes ways to improve and the essence of exploiting inventory accounting. The basic methods of organization of production management are considered. The common mistakes and shortcomings that occur during inventory operations*

are investigated.

Key words: *inventories, materials, production, inventory.*

Постановка проблеми. Вивчення і вирішення проблеми обліку запасів є дуже важливим, особливо в умовах економічної кризи, яка має істотний вплив на якість аудиту та підведення остаточних підсумків. Деякі питання ведення обліку запасів потребують детального опрацювання та аналізу не лише на рівні підприємницької діяльності, а і на державному. Також має сенс питання ревізії запасів, тому що брак єдиної методологічної основи може призвести до непорядку в обліку запасів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Великий внесок у питання обліку запасів на підприємстві зробили такі провідні вчені, як Ф. Бутинець, Я. Клиженко, Н. І. Беренда, М. С. Пушкар, Л. В. Жилкіна, В. Г. Лінник, Н. І. Беренда, В. Г. Швець, А. Б. Борисов, В. В. Ковальов, Р. В. Кружкова, В. П. Завгородній, В. В. Сопко та інші дослідники. Ці праці вчених говорять нам про те, що проблема обліку запасів ще не до кінця вивчена і навіть сьогодні залишаються відкриті питання, які можна покращити і модернізувати.

Мета. Обґрунтування теоретичних положень і поліпшення методології використання виробничих запасів на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно П(С)БО запаси – це активи, які знаходяться в процесі виробництва, а підприємством утримується для подальшого продажу за обставин нормальної господарської діяльності [1].

Ключовим чинником розвитку виробництва є постійна наявність у підприємства матеріальних ресурсів та ефективного їх використання. Цікавим фактом є те, що приблизно 80-90% серед усіх витрат на виробництво займають витрати на матеріали, паливо та сировину. Головна ціль аналізу полягає у пошуку методу раціонального використання запасів на

підприємстві. Зазвичай за це є відповідальним відділ матеріально-технічного забезпечення. Цей відділ займається створенням графіку складання договорів з фірмами постачальниками із урахуванням строків оплат. Дуже важливим фактором є також коректні розрахунки щодо потреб виробничих запасів на підприємстві. Прорахунок потреб у виробничих запасах виконується на основі наукових підходів з урахуванням особливості технологічних процесів виробництва. В основі обчислення потреб фірми в виробничих запасах полягають норми їх витрачання. Норми ґрунтуються на тому, що вони мають сприяти підвищенню якості виробленої продукції та її конкурентоспроможності. На даний момент стан нормативної бази є ще не цілком відповідний до вимог щодо зростання ефективності на виробництві. Основна кількість норм визначається за фактичними витратами попереднього періоду. Внаслідок чого на практиці використовуються старі та підвищені норми витрат.

Проаналізувавши роботу Сиротюка Г. і Сопка В. можна сказати, що облік запасів - це показати, чи є правдивою фінансова звітність щодо обігу і залишку запасів у нормативних документах. В наш час є потреба у нових організаційних методичних підходах, які допоможуть вирішувати проблеми пов'язані з обліком запасів. Потреба виникає внаслідок впровадження сучасних технологій в виробництво та переходу на нові міжнародні стандарти [2, с. 92-97; 3, с. 496].

Для того, щоб аудитор повністю задовольнити потребу користувачів у отриманні повної, неупередженої, правдивої інформації щодо запасів, потрібно:

- з дотриманням законодавства здійснити контроль над операціями з запасами і перевірити на правильність їх ведення;
- проконтролювати чи правильно підприємство визнає активи запасами;
- перевірити повноту і доречність вказаної інформації про запаси, які надходять на підприємство чи вибувають;

- вивчити стан, в якому знаходиться складське господарство запасів;
- проаналізувати вибір методу списання запасів підприємства на правильність і доцільність;
- здійснити контроль над господарськими операціями з вибуття виробничих запасів.

Провівши дослідження ми виокремили завдання обліку запасів:

- 1) вчасне подання документів і правильне оформлення операцій з надходження, руху та вибуття запасів;
- 2) контроль руху та збереженням на складі запасів;
- 3) надавати інформацію про рух та наявність запасів;
- 4) перевірка доцільності використання запасів і витримання норм їх використання.

Головні джерела для перевірки правильності ведення виробничих запасів:

1. Баланс підприємства, яке проходить перевірку;
2. Наказ про облікову політику;
3. Регістри синтетичного обліку товарно-матеріальних цінностей;
4. Первинні документи з обліку виробничих запасів;
5. Аналітичні регістри обліку товарно-матеріальних цінностей.

Після проведення аналізу з обліку запасів деяких підприємств, можна виділити фактори, які впливають негативно:

- 1) важкість оцінювання справедливої вартості виробничих запасів, які були обміняні на неподібні активи чи отримані в результаті бартеру;
- 2) невисокий рівень оперативності забезпечення інформацією управління запасами підприємств;
- 3) обмежений контроль використання запасів;
- 4) невідповідність рівнів контролю та оперативного регулювання процесу утворення запасів.

Зараз на всіх підприємствах залишається відкрите питання щодо покращення документації аналітичного та оперативного обліку запасів, а особливо проблема автоматизації обліку.

Правильно організоване документування впливає на правильність списання вартості виробничих запасів, оцінки виробництва, яке ще не завершилося. Тому для своєчасного надходження потрібної інформації як для обігу, так і для аудиту запасів. Запаси, що потрапляють на підприємство приймають за якістю та кількістю.

Для ведення бухгалтерського обліку запасів потрібно призначити номенклатуру для синтетичних і аналітичних рахунків, а також об'єктів калькулювання. Дані, які обов'язково повинні бути в номенклатурі окремо облікованих запасів:

- 1) повну характеристику (наприклад, розмір, колір, марку);
- 2) повну технічну назву;
- 3) номенклатурний номер і одиницю виміру [3].

Для виробничих запасів важливим є їх оцінка, яка впливає на формування собівартості. В Україні правильним є використання безперервної системи обліку запасів, тому що вона контролює операції руху ТМЦ, дає сигнал про необхідність поповнення нових матеріалів, надає інформацію про потрібну кількість замовлення. Ця система дає змогу постійно моніторити товарно-матеріальні цінності на підприємстві.

Для вдосконалення управління виробничими запасами виокремлюють такі напрямки вдосконалення:

- 1) забезпечити запровадження технології обробки інформації для підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;
- 2) узгодити механізм виробничих запасів податкового і бухгалтерського обліку;

3) чітко організувати обліково-контрольні процедури руху виробничих запасів підприємства;

4) вдосконалити і повністю автوماتизувати систему обліково-аналітичних робіт та обґрунтувати раціональні методи інвентаризації запасів [4, с. 384].

Висновок. Провівши дослідження можна сказати, що впровадження вищезгаданих способів вдосконалення обліку запасів на підприємстві однозначно відобразиться на зростанні його економічно-фінансової діяльності. Актуальним залишається вирішення проблем щодо аналітично-облікового управління виробничими запасами. Питання поверхневого та недосконалого регулювання бухгалтерського обліку залишається досить актуальним в Україні. В порівнянні з країнами Європи, де регулюванню цієї сфери приділяється набагато більше уваги. Аналіз показав, що присутність таких проблем пов'язана з недостатнім рівнем використання наукового підходу. Розглядати ці питання потрібно як мінімум на двох рівнях: на рівні підприємства та на рівні держави. Перехід української нормативно-законодавчої бази до міжнародних стандартів є однозначно необхідним, але й одночасно довготривалим та складним процесом. В будь-якому випадку - це шлях до прозорого, чесного та зрозумілого обліку, який відповідає загальноприйнятим міжнародним принципам.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Запаси» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №246]. URL: www.rada.gov.ua.
2. Сиротюк Г. Методичні особливості аудиту виробничих запасів Г. Сиротюк, К. Сиротюк // Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК. 2015. № 22(1). С. 92-97.

3. Сопко В. В. та ін. Бухгалтерський облік : навч. посібник. для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / В. В. Сопко та ін. Тернопіль: Астон, 2009. 496 с.
4. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи / Н. М. Малюга. Житомир: ЖІТІ, 2007. 384 с.